

Karolinska
Institutet

Utvärdera kliniska lärandemiljöer

– de påverkar studentens lärande

Malin Sellberg

PT, PhD, Pedagogisk utvecklare

Nationell konferens Klinisk utbildning, Örebro, 15-16 maj 2025

Lärandemiljöer

Formella

Utformade för lärande

Informella

Utanför de formella lärandemiljöerna

Läroplan

Lärandeaktiviteter

Lärandemål

Lärare/handledare

Läroplan saknas

1. Campus
2. Klinik
3. Online
4. Särskilt boende

Vad är en klinisk lärandemiljö?

- "Verksamheten där studenterna är när de lär sig sitt yrke"

Faktorer som påverkar studenternas möjlighet att lära i en klinisk lärandemiljö:

1. fysiska miljön
2. psykosociala och interaktionsfaktorer
3. organisationskulturen
4. undervisningskomponenter

1.Fysiska miljön (skrivplats, dator)

2.Psykosociala och interaktionsfaktorer (interpersonella relationer och socialt stöd)

3.Organisationskulturen (ledarskap och arbetsklimat)

4.Läraktiviteter som arrangeras

Definition av en klinisk lärandemiljö

- "Verksamheten där studenterna är när de lär sig sitt yrke."

En plats där studenter tillämpar teori i praktiken genom att utföra verklig (eller simulerad) patientvård för att få träna sin kompetens, förhållningssätt och beslutsfattande förmåga, för att kunna bli en kompetent nybörjare inom hälso- och sjukvård.

(Fritt översatt) definition av Flott and Linden 2016

Är det viktigt att prata om lärandemiljöer?

- Positiv lärandemiljö
 - stärker studenternas möjlighet att lära
 - ökar tillfredsställelse och välmåga
 - ökar förmågan att samarbeta med andra
- Negativa upplevelser påverkar
 - studenternas självförtroende
 - nöjdhet med sitt yrkesval och fullföljande av studier
 - hur redo studenterna är att gå ut i yrkeslivet
 - förmåga till kritiskt tänkande
 - förmåga att känna igen symptom som tyder på försämrad hälsostatus
 - tiden som nyutexaminerade stannar inom yrket

Tacket et al. 2017, Gruppen et al. 2018

Lasater & Nielsen 2009, Fero et al. 2010, Welding 2011, Ahtling et al. 2012, Perkins & Kisiel 2013, Babenko-Mould & Laschinger 2014, Flott & Linden 2016, Kilty et al. 2017, Gruppen et al. 2018

Kan vi mäta en miljö?

- Intressenters upplevelse av den kliniska lärandemiljön

Schönrock-Adema et al 2012

Utvärderingsinstrument

Authors	Instrument	Abbreviation	Environment	Population
Saarikoski & Leino-Kilpi (2002)	Clinical Learning Environment and Supervision evaluation scale	CLES	Clinical environment	Undergraduate nursing students
Chan (2001)	Clinical Learning Environment Inventory	CLEI	Hospital environment	Nursing students
Cassar (2004)	Surgical Theatre Educational Environment Measure	STEEM	Operating theatre	Undergraduate medical students
Holt & Roff (2004)	Anaesthetic Theatre Educational Environment Measure	ATEEM	Anesthetic theatre	Postgraduate medical doctors
Roff et al. (2005)	Postgraduate Hospital Educational Environment Measure	PHEEM	Hospital environment	Postgraduate medical doctors
Kanashiro et al. (2006)	Operating Room Educational Environment Measure	OREEM	Operating room	Postgraduate medical doctors
Nagraj et al. (2007)	Mini-Surgical Theatre Educational Environment Measure	mini-STEEM	Operating theatre	Undergraduate medical students
Boor et al. (2011)	Dutch Residency Educational Climate Test	D-RECT	Clinical environment	Postgraduate medical doctors
Dornan et al. (2012)	Manchester Clinical Placement Index	MCPI	Clinical environment	Undergraduate medical students
Riquelme et al. (2013)	Ambulatory Care Learning Education Environment Measure	ACLEEM	Ambulatory setting	Postgraduate medical students
Strand et al. (2013)	Undergraduate Clinical Education Environment Measure	UCEEM	Hospitals	Undergraduate medical students
Schönrock-Adema (2015)	Postgraduate Educational Environment Domains	SPEED	Educational environment	Postgraduate medical education
Pololi et al. (2017)	C-Change Resident Survey	C-CRS	Perceptions of culture	Postgraduate medical students
Isba et al. (2020)	The Healthcare Education Micro Learning Environment Measure	HEMLEM	Learning environment of any clinical placement	Students from any health care profession

1. Jag har fått en användbar introduktion.
2. Mina handledare var förberedda på min närvaro.
3. Mina arbetsuppgifter är relevanta i förhållande till utbildningsmålen.
4. Jag är tillräckligt sysselsatt med meningsfulla arbetsuppgifter.
5. Mina arbetsuppgifter är tillräckligt utmanande för min nivå av kunskaper och färdigheter.
6. Jag uppmuntras att aktivt delta i arbetet här.
7. Jag har tillräcklig tillgång till arbetsdator.
8. Det finns tillräckligt med utrymme (fysiskt) för det antal studenter som är placerade här.
9. Jag har en handledare som jag vet att jag kan vända mig till.
10. Jag har tillräcklig tillgång till handledning.
11. Handledarna är väl förberedda inför handledningssituationerna.
12. Jag märker att mina handledare har satt sig in i utbildningsmålen.
13. Jag får användbar feedback av mina handledare.
14. Jag känner att jag kan ställa de frågor jag vill till mina handledare.
15. Jag erbjuds möjligheter att förklara hur jag tänker i handledningssituationer.
16. Min förmåga att lösa problem utvecklas bra här.
17. Jag har möjlighet att omsätta mina teoretiska kunskaper i praktiken.
18. Jag har möjlighet att lära tillsammans med andra läkarstudenter här.
19. Som student får jag ett positivt bemötande av dem som arbetar här.
20. Jag känner mig inkluderad i den grupp av människor som arbetar här.
21. Jag känner mig välkommen i fika/lunchrummet här.
22. Kommunikationen mellan dem som arbetar här är god.
23. Alla behandlas lika här oavsett kulturell bakgrund.
24. Alla behandlas lika här oavsett kön.
25. Alla behandlas lika här oavsett professionell bakgrund.
26. Jag känner att jag kan påverka mitt lärande här.

Resultat

- UCEEM totalsumma

Range 26–130

Alla studenter	98.3
Läkarstudenterna	90.7
Fysioterapeutstudenterna	112.3
Logopedstudenterna	108.4
Sjuksköterskestudenterna	97.9

- UCEEM 12

Det var uppenbart att mina handledare kände till lärandemålen (Likert 1–5)

Läkarstudenterna	2.3
Fysioterapeutstudenterna	4.4
Logopedstudenterna	4.1
Sjuksköterskestudenterna	3.2

SENASTE Operationslördagar kortade köer på Sahlgrenska

[KONTAKT](#)[SKRIV](#)[PRENUMERERA](#)[ANNONSERA](#)[LT ARRANG](#)

KRÖNIKA

»För oss studenter består praktiken på sjukhuset av tärningskast«

Julia Rehn, läkarstudent termin 9

Bästa läkare,

Du har troligen utsatts för oss ett oräkneligt antal gånger. Vårt ekorrhjul med praktikplaceringar snurrar på under studieperiodernas alla dagar. Vi hänger över din axel, stör med försynta frågor under ditt diktat, nickar åt din terminologi och slår sedan upp ord i smyg för att dölja att vi ännu inte hunnit lära oss allt som du kan. Som barn

PUBLICERAD:

Läkartidningen.se 2023-12-28

1 KOMMENTARER

[KOMMENTERA](#)

VECKANS JOBB I FOKUS

**Allmänspecialist, Rävlanda VC,
Härreda kommun**
Sven Erik Mårtensson, Östergötlandsregionen

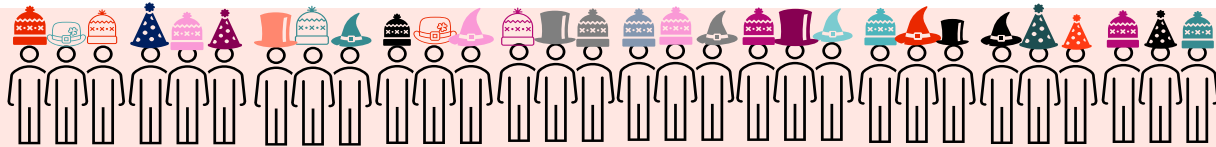
Lärandemål i klinisk utbildning

- Alla kurser har en kursplan, det är ett juridiskt dokument
- Baksidan med en målstyrd utbildning?
 - Lärandemålen är ofta komplexa och svåra att förstå
 - De behöver brytas ner till delmål
- När du tar emot en student under VIL/VFU behöver du känna till lärandemålen– vad förväntas studenten kunna efter placeringen
- Handledning, bedömning och återkoppling ska ske i förhållande till lärandemålen

Utmaningar i VIL/VFU

Handledaren ska hantera komplexiteten

- Patientfokus – vårdgivare
- Studentfokus – universitet
- Interprofessionellt fokus– arbetsplats

Min handledare
hann inte med
mig. Jag tycker
att hon gjorde
rätt som
prioriterade
patienten.

Läkarstudent T3

Praktisk betydelse?

Handledaren

- Grundutbildningsstudenter kommer ut i en ny värld i klinik
- Förbered dig innan studenterna kommer
 - Läs på lärandemålen
 - Boka in ett första möte med studenten – bygg en allians, berätta något personligt om dig
 - Visa intresse för studentens lärande
 - Var easy to approach
 - Skapa en atmosfär av respekt
 - Visa förståelse för studentens arbete

Ledare

- Ledare inom organisationen måste erbjuda handledarna rimliga förutsättningar att handleda (era framtida kollegor)
 - Tid för förberedelse (innan studenten kommer)
 - Tid för dialog med studenten kontinuerligt under placeringen

Alla kollegor inom er verksamhet

- Grundutbildningsstudenter kommer ut i en ny värld i klinik

"Var en rimlig människa, se mig i ögonen, säg hej, lär dig mig namn." Läkarestudent T5

Take home messages

- Chefer/ledare har en viktig del i att skapa goda lärandemiljöer
- Suboptimal organisation av kliniska placeringar

"Jag fick börja med att leta efter någon som kunde handleda mig."

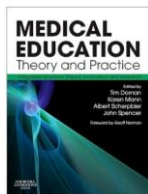
"Förhållandena var oförutsägbara och det fanns ingen back-up plan, det tvingade handledarna att åsidodsa sina utbildningsuppgifter."
- Arbetet med att handleda börjar innan studenterna kommer

Resurser

- Instrumenten som är framtagna
- Selecting Instruments for Measuring the Clinical Learning Environment of Medical (Irby et al, 2021)
- UCEEM? [Startsida – Klinisk handledning](#)

Referenser

Boor & Isba (2011). Creating a learning environment. Dornan, Mann, Scherpbier, Spencer (Red.), *Medical Education: Theory and Practice* (s. 99). Academic Press.

Fysisk lärandemiljö

Smith & Brown (2016). The impact of physical environment on student engagement. *J Educ Res*, 45(2), 123-135.

Psykosociala och interaktionsfaktorer

Johnson & Lee (2017). Social support and student well-being in clinical settings. *Nurs Educ Today*, 37(4), 210-218.

Organisationskultur

Williams & Taylor (2018). Leadership and organizational culture in healthcare education. *J Nurs Manag*, 26(3), 150-160.

Läraktiviteter

Davis & Green (2019). Effective teaching strategies in clinical education. *Med Teach*, 41(5), 345-355

Mirzanezam et al. (2024). Nursing students' perception of the clinical learning environment and its impact on academic adjustment: a cross-sectional descriptive study. *BMC Med Ed*, 24(1), 1543.

Benamer et al. (2023). Clinical learning environments across two different healthcare settings using the undergraduate clinical education environment measure. *BMC Med Ed*, 23 (1), 495.

Sellberg et al. A cross-sectional study of clinical learning environments across four undergraduate programs using the undergraduate clinical education environment measure. *BMC Medical Education* 2021, 21(1), 1-13.

Sellberg et al. Relationships matter: a qualitative study of physiotherapy students' experiences of their first clinical placement. *Physical Therapy Reviews* 2022, 1-9.

Sellberg et al. Balancing acting and adapting: a qualitative study of medical students' experiences of early clinical placements. *BMC Medical Education* 2022, (1)1-11.

Sellberg et al. Clinical supervisors' experience of giving feedback to students during clinical integrated learning. *Physiotherapy Theory and Practice* 2020, 38(1), 122-131.

Sellberg et al. Success factors in clinical teaching: an integrated pedagogical approach (2025 accepted)

**Karolinska
Institutet**